

Bijzondere planten in de Duin- en Bollenstreek in 2005 en 2006

Martien de Graaf & Jelle van Dijk

Voor de achtste maal sinds het verschijnen van de *Flora van de Duin- en Bollenstreek* in 1994 volgt hier een overzicht van bijzondere plantenvondsten in onze omgeving. Trouwe lezers van de vorige afleveringen zal het niet verbazen dat wederom veel soorten uit het straatmilieu aan de lijst konden worden toegevoegd. Daarnaast werden in de natuurontwikkelingsprojecten in de duinen en het Langeveld bijzondere vondsten gedaan. De bloknummers bij de vondsten geven de vierkante kilometer aan waarbinnen de plant gevonden werd. In de hieronder volgende lijst worden eerst de soorten besproken die nieuw zijn voor onze regio. Daarna volgen de vondsten van de zeldzame soorten. In beide rubrieken zijn de soorten op alfabetische volgorde gerangschikt op hun wetenschappelijke naam. Dit is gedaan omdat de volgorde die gehanteerd wordt in de 23^e druk van *Heukels' Flora van Nederland* (van der Meijden, 2005) sterk afwijkt van de tot nu toe algemeen bekende.

De voorgaande aanvullingen zijn in de volgende afleveringen van de Strandloper te vinden:

- 28^e jaargang nr. 4 (december 1996)
- 30^e jaargang nr. 1 (maart 1998)
- 30^e jaargang nr. 4 (december 1998)
- 32^e jaargang nr. 1 (maart 2000)
- 33^e jaargang nr. 1 (maart 2001)
- 34^e jaargang nr. 1 (maart 2002)
- 36^e jaargang nr. 2 (juni 2004)
- 37^e jaargang nr. 2 (juni 2005)

Nieuw voor de Duin- en Bollenstreek

Holwortel – *Corydalis cava*

In een kleine haag van een tot woonhuis gerestaureerde boerderij tussen Beukenrode en de spoorlijn te Voorhout (blok 30-17-44) vond MdG op 6 april 2005 een aantal planten in bloei. Uit navraag bij de eigenaar bleek de soort hier jaren geleden te zijn uitgeplant.

Sierpompoe – *Cucurbita pepo*

Op 6 augustus 2006 vond JvD veel planten van deze soort in de berm van de Haasvelderlaan in de AWD (blok 24-48-51). Van deze weg heeft men het asfalt verwijderd waarna de weg keurig bestraat werd. Voor het ophogen van de bermen is grond van elders aangevoerd. In deze strook kwamen de pompoenen tot vruchtzetting.

Moeraswespenorchis

Moeraswespenorchis – *Epipactis palustris*

In juli 2005 trof JvD in de Guytedel (blok 30-16-54) 12 ex. aan. In juli 2006 was dit aantal al toegenomen tot 206! In de eerste maanden van 1992 werd de Guytedel, een vroegere duinakker, een halve meter uitgegraven en nog steeds zijn er boeiende ontwikkelingen waar te nemen.

Roze ooievaarsbek – *Geranium endressii*

Deze fraaie tuinplant met grote, roze bloemen afkomstig uit de Pyreneeën is bezig zich sterk te vermeerderen: nu alleen nog aan de rand van tuinen. Op 4 juni 2005 werd de soort door MdG in Hillegom gezien (blok 25-41-41) en op 2 juli 2005 in Noordwijk aan Zee (blok 30-17-21).

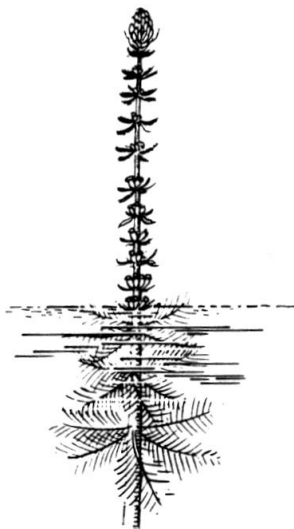
Rotsooievaarsbek – *Geranium macrorrhizum*

Deze tuinplant uit Zuid-Europa wordt door de plantsoenendiensten nogal eens aangeplant dankzij de 'hoge' bodembedekking. De planten worden wel 40 cm hoog! In ons gebied noteerde MdG de soort tussen straattegels en in tuinen. Op 13 mei 2005 was dit in de blokken 24-58-13 (De Zilk), 24-58-25 (Hillegom), 24-58-54 (Lisse) en op 4 juni 2005 in blok 25-41-41 (Hillegom).

Ronde ooievaarsbek – *Geranium rotundifolium*

Op 15 juni 2005 vond MdG aan de rand van een klein gazon bij de straten Gentiaan en Teunisbloem

te Noordwijkerhout (blok 30-17-15) een klein aantal forse planten van deze soort. Deze zeldzame ooievaarsbek neemt door klimaatsverandering steeds meer toe in het stedelijke gebied.

Kransvederkruid

Kransvederkruid – *Myriophyllum verticillatum*

Op 13 juli 2006 vond Dick Kerkhof (werkzaam bij het Zuid-Hollands Landschap) in een van de poelen langs de Langevelderslag (blok 24-57-24) deze bijzondere waterplant. De naaste verwant, het Aarvederkruid, is in onze regio talrijk in de sloten van het bollenland. Ook in de vijver op de Noordwijkse Golfclub komt deze soort voor. Het Kransvederkruid is een veel zeldzamer soort die te vinden is in laagveenmoerassen zoals de Nieuwkoopse Plassen.

Bijenorchis – *Ophrys apifera*

In juli 2005 vond M. Gielen in de Guytedel (blok 30-16-54) 75 bloeiende planten. Deze soort breidt zich de laatste jaren sterk uit, ook op braakliggende terreinen zoals het gebied bij station Hoofddorp (duizenden exemplaren).

Franjekelk – *Tellima grandiflora*

Deze plant werd tussen plaveisel signaleerd door MdG op 6 april 2005 in Beukenrode te Voorhout (blok 30-17-44). In de HHT-Flora van 1965 wordt deze soort beschreven als Grootbloemige Tellima en worden vindplaatsen bij Haarlem en Den Haag genoemd. De genoemde verwildering op oude muren wordt bij ons niet geconstateerd. Momenteel wordt een duidelijk toename van deze soort in het stedelijke gebied waargenomen.

Nieuwe vindplaatsen van zeldzame soorten

Hemelboom – *Ailanthus altissima*

Opnieuw werden door MdG in Noordwijk-Binnen twee vindplaatsen van de Hemelboom gevonden:

op 4 augustus 2005 in blok 30-17-31 en op 20 oktober 2005 in blok 30-17-41.

Nerfamarant – *Amaranthus blitoides*

In de nieuwe bermen van de Haasvelderweg (blok 24-48-51) in de AWD vond JvD in augustus 2006 tientallen forse planten van deze soort. Deze soort komt op meer plaatsen in de zuidelijke AWD voor, vrijwel altijd in wegbermen. In aug. 2005 werden veel planten gezien langs het pad dat van het Haasveld naar het Starrenbroek voert (blok 24-47-55). In 1999 werd deze soort voor het eerst in de zuidelijke AWD aangetroffen.

Alsemambrosia – *Ambrosia artemisiifolia*

Deze soort viel in het najaar van 2006 te bewonderen achter de hoge hekken van het bouwterrein langs de Piet Heinstraat in Noordwijk aan Zee (blok 30-17-21). Alsemambrosia kwam in het landelijke nieuws als (mede)veroorzaker van hooikoorts. Deze soort neemt toe in ons land.

Hondskruid – *Anacamptis pyramidalis*

In juli 2005 telde M. Gielen in de Coepelduynen een recordaantal bloeiende exemplaren, namelijk 1521 (blokken 30-16-45 en 30-16-44). In 2006 vond W. van Duin een bloeiend exemplaar in de Guytedel (blok 30-16-54) ruim een km van de bekende groeiplaatsen.

Gele anemoon – *Anemone ranunculoides*

Op 16 april 2006 werd door MdG in Klein-Leeuwenhorst (blok 30-17-23) een groeiplaats van deze soort aangetroffen. Het betrof een plek van een vierkante meter langs het pad tegenover de brievenbus aan de Gooweg. De soort moet hier recent zijn uitgepoot, omdat deze soort daar nooit eerder werd gevonden. Ook elders in de Leeuwenhorst is deze soort nooit gezien.

Grote windhalm – *Apera spica-venti*

Op 9 juli 2005 vond JvD tientallen exemplaren van dit forse gras op een braakliggend bollenveld in het Langeveld (blok 24-57-24).

Pijpbloem – *Aristolochia clematites*

In het plaveisel van de Von Bönninghausenlaan te Lisse (blok 24-58-54) vond MdG op 20 augustus 2005 enkele planten van de Pijpbloem. Een merkwaardige plaats! Minder vreemd was de nieuwe groeiplaats die JvD in juli 2006 ontdekte langs het fietspad dat langs de noordrand van het Oosterduinse Meer loopt (blok 24-58-31). Ook op twee plaatsen langs een fietspad bij de Langevelderslag groeit deze soort (al vele jaren).

Tongvaren – *Asplenium scolopendrium*

Op 29 juni 2005 inspecteerde JvD een oude stal van manege Wassenaar in De Klei op de aanwezigheid van broedende Boerenwaluwen (blok 30-27-11). Hierbij trof hij op de binnenmuren van de bepaald niet waterdichte loods ruim 80 planten van de Tongvaren aan.

Dotterbloem – *Caltha palustris*

Op 20 december 2006 vond JvD een rijk bloeiende pol aan de oever van de Vogelsloot langs de Leeweg (blok 30-17-33). Deze soort heeft in onze regio nog maar één vaste groeiplaats: de verlande ringsloot op Oud-Leeuwenhorst op ongeveer 500 meter van de plek waar deze soort nu werd aangetroffen.

Marjoleinbekje – *Chaenorhinum organifolium*

Opnieuw werd deze soort op enkele nieuwe plekken gevonden. In Noordwijk vond MdG op 19 augustus 2005 de plant verwilderd op de RK begraafplaats (blok 30-17-32) en in hetzelfde blok ook tussen plaveisel aan de Van de Mortelstraat op 17 augustus 2006. Op 20 augustus 2005 werd deze soort ook op de RK begraafplaats van Sassenheim (blok 30-18-41) gezien.

Rietorchis – *Dactylorhiza praetermissa* subsp. *praetermissa*

In de bermen van de Parallelweg bij Ruigenhoek (blok 24-58-31) telde JvD in juni 2006 357 bloeiende exemplaren. In het najaar werden hier enkele exemplaren bijgepoot die “onder toezicht oog van een gediplomeerde bioloog” waren uitgestoken op het bouwterrein waar nu een bungalowpark wordt aangelegd. De 87 duinhagedissen die deze bioloog wist te vangen werden losgelaten in de Van Limburg Stirumvallei in de AWD.

Brede wespenorchis – *Epipactis helleborine*

In juli 2005 meldde Peter van den Berg één bloeiend exemplaar langs het fietspad in de Coepelduynen. Deze soort wordt slechts zelden in dit dungebied gevonden. De Flora van de Duin- en Bollenstreek (1994) vermeldt slechts vier vondsten uit dit gebied.

Venkel – *Foeniculum vulgare*

Deze soort gaat op steeds meer plaatsen verschijnen (tussen het plaveisel). Het zijn veelal kleine planten in de buurt van tuinen. Waargenomen werd de soort door MdG in 2005 op de volgende data en locaties: 4 juni (blok 25-41-41), 15 juni (blok 30-17-14) en 2 juli (blok 30-17-21).

Rankende duivekervel – *Fumaria capreolata*

Langs de Herenweg in Lisse, iets ten zuiden van hotel de Nachtegaal, trof JvD op 4 juli 2005 een grote groeiplaats van deze soort aan (blok 24-58-44).

Beemdooievaarsbek – *Geranium pratense*

In juni 2006 zag JvD vanuit de auto in de berm van de Leidse Vaart veel bloeiende planten staan (blok 30-27-14). Door het strakke maairegime komen veel planten, waaronder ook de Peperkers, hier zelden tot bloei.

Bilzekruid – *Hyoscyamus niger*

Deze zeldzame soort duikt in Noordwijk steeds op op plaatsen waar iets wordt afgebroken. Ditmaal vond MdG de soort op 2 juli 2005 op een

bouwterreintje op de hoek van de Stijntjesduinweg met de Duinweg.

Tweekleurig springzaad – *Impatiens balfourii*

Ook deze soort gaat verder met het inburgeren in het stedelijk milieu. In 2005 werd de soort door MdG aangetroffen tussen de straattegels van de Von Bönninghausenlaan te Lisse op 20 augustus (blok 24-58-54). Ook in de Kerkstraat te Noordwijkerhout (blok 30-17-14) werd deze soort op 7 september 2005 aangetroffen.

Bosgierstgras – *Milium effusum*

Op 21 mei 2005 zag JvD op zoek naar een zingende Fluiter op Klein-Leeuwenhorst (blok 30-17-23) een forse pol van dit fraaie gras. In onze regio kennen we eigenlijk alleen een groeiplaats in het hakhout bij station Lisse.

Muursla – *Mycelis muralis*

Deze soort heeft zich de laatste jaren onder de dennen van de Noordduinen sterk uitgebreid (o.a. langs de Weideweg en op de Noordwijkse Golfclub), maar ook in het stedelijk milieu neemt deze soort toe. Op 7 juni 2005 vond MdG deze soort op het stationsterrein van Voorhout (blok 30-17-54).

KATTENKRUID

Wild kattenkruid – *Nepeta cataria*

Al jaren was deze lipbloemige niet meer in de zuidelijke AWD gemeld. Op 28 augustus 2005 vond JvD enkele bloeiende exemplaren langs het

pad dat van het Haasveld naar het Starrenbroek loopt (blok 24-47-55).

Donzige klaproos – *Papaver atlanticum*

Ook deze nieuwkomer heeft zijn weg in ons gebied gevonden. MdG kwam op 20 augustus 2005 deze plant tegen in de Von Bönninghausenlaan in Lisse (blok 24-58-54) en op 20 mei 2006 weer in Lisse, maar nu langs de Achterweg (blok 30-18-13). Op 10 augustus 2006 werd de soort gevonden in Voorhout (blok 30-17-44). Van de Donzige klaproos bleek ook een variëteit met dubbele bloemen voor te komen. Deze werd op 10 september 2005 in de Watermuntstraat in Voorhout (blok 30-17-54) aangetroffen.

Kogelduizendknoop – *Persicaria capitata*

Opnieuw werd door MdG in Noordwijk een groeiplaats van deze soort aangetroffen. Deze keer op 25 augustus 2005 in de Spoelhoren (blok 30-17-41).

Kransmuur – *Polycarpon tetraphyllum*

Deze urbane soort breidt zich steeds verder uit in ons land. In ons gebied werd de soort reeds gevonden in Katwijk en Voorhout. Een tweede groeiplaats in Voorhout vond MdG op 10 augustus 2006 en wel tussen het plaveisel van de Jan van der Jagtstraat (blok 30-17-44). Een jaar eerder werd een grote groeiplaats op het parkeerterrein achter het bejaardenhuis Rustoord te Lisse waargenomen (blok 30-18-13).

Peer – *Pyrna communis*

Op 14 mei 2005 trof JvD op het terrein van de Noordwijkse Golfclub (blok 24-57-33) een bloeiend perenboompje aan. Ongetwijfeld heeft dit boompje zijn bestaan te danken aan een golfspeler die na consumptie van een peer het klokhuis in de struiken deed belanden. Perenbomen verwilderen veel minder vaak dan appelbomen.

Kleine maagdenpalm – *Vinca minor*

Op 25 maart 2005 zag JvD in het 'hagedissenduin' bij Ruigenhoek (blok 24-58-21) een rijke groeiplaats van wel acht vierkante meter. Deze soort is vermoedelijk bij eerdere bezoeken over het hoofd gezien. In ieder geval is deze groeiplaats nu geheel verloren gegaan door de bouw van bungalows op deze plaats.